

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 7Ssk/92/2025
Identifikačné číslo spisu: 1021200558
Dátum vydania rozhodnutia: 25. marca 2026
Meno a priezvisko: Mgr. Michal Novotný
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2026:1021200558.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Michala Novotného a členiek senátu JUDr. Jany Martinčekovej a JUDr. Evy Vékonyovej, v právnej veci žalobkyne: Z.. Y. O. (predtým Y.), nar. XX. XX. XXXX, bytom Y. 8, U., proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, so sídlom Špitálska č. 8, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č.: UPS/US1/SSVOPHNSSD1/SOC/2021/3978 zo dňa 15. 02. 2021, v konaní o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Správneho súdu v Bratislave č. k. BA-7Sa/47/1/2021-61 zo dňa 21.07.2025, takto

rozhodol:

Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky postupuje vec vedenú pod sp. zn. 7Ssk/92/2025 veľkému senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky.

Odôvodnenie

I. Administratívne konanie

1. Prvostupňovým rozhodnutím Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava rozhodol, že žalobkyni pre nesplnenie podmienky podľa § 3 ods. 1 zákona č. 383/2013 Z. z. o príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku na viac súčasne narodených detí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o príspevku pri narodení dieťaťa“) nevznikol nárok na príspevok pri narodení dieťaťa. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že podľa informácií získaných z dostupných informačných systémov a dokladov predložených žiadateľkou bydlisko oprávnenej osoby je v Českej republike. Keďže žalobkyňa ako oprávnená osoba nemá bydlisko, ako jednu z podmienok nároku, na území Slovenskej republiky, nespĺňa podmienky nároku podľa § 3 zákona o príspevku pri narodení dieťaťa a nárok na príspevok jej nevzniká.

2. Žalovaný preskúmaným rozhodnutím odvolanie žalobkyne zamietol a prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Po preskúmaní prvostupňového rozhodnutia a spisovej dokumentácie zistil, že prvostupňový správny orgán postupoval v zmysle platných právnych predpisov, keď rozhodol, že príspevok pri narodení dieťaťa oprávnenej osobe nevyplatí z dôvodu nesplnenia podmienky nároku ustanovenej v § 3 ods. 1 zákona o príspevku pri narodení dieťaťa, a tou je trvalý pobyt a bydlisko oprávnenej osoby a dieťaťa na území Slovenskej republiky. Konštatoval, že dieťa žalobkyne podľa overenia trvalého pobytu prostredníctvom Registra fyzických osôb (15. 02. 2020) nemá trvalý pobyt na území

Slovenskej republiky a oprávnená osoba vo vyhlásení o bydlisku (doručenom 07. 10. 2020) uviedla neúplné a pre platiteľa zavádzajúce informácie, keď neuviedla bydlisko v A. N. na adrese M. XX, R.. Toto uviedla až na výzvu platiteľa na doplnenie podania dňa 17.12.2020. Tiež konštatoval, že oprávnená osoba na výzvu platiteľa zo dňa 07. 12. 2020 nepredložila dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti dieťaťa pediatrom v Slovenskej republike, ani žiadnym iným potvrdením pediatra nepreukázala, že dieťaťu je poskytovaná zdravotná starostlivosť v Slovenskej republike a dieťa v Slovenskej republike absolvuje všetky preventívne zdravotné prehliadky, vrátane povinného očkovania. Uviedol, že oprávnená osoba v odvolaní nepravdivo uvádzala, že pred narodením dieťaťa uzatvorila dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti s J.. W. Q., keď v potvrdení lekárky zo dňa 29. 09. 2020 je uvedené, že dieťa je v jej ambulantnej starostlivosti od 13. 05. 2020. Nepravdivo tiež uviedla, že je poistená vo Všeobecnej zdravotnej poisťovni, a. s. v Slovenskej republike od 21. 07. 2016, pričom z oznámenia Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a. s. zo dňa 20. 11. 2020 vyplýva, že je registrovaná v tejto poisťovni v súlade s nariadením EP a Rady (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej „nariadenie č. 883/2004“) a nariadením č. 987/2009 na základe formulára E106 CZ s platnosťou od 08.02.2018 na dobu neurčitú. Prostredníctvom elektronického portálu Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou žalovaný opätovne overil poistný vzťah oprávnenej osoby a zistil, že tento bol ukončený ku dňu 30.06.2016 z dôvodu výkonu práce mimo územia SR - v krajinách EÚ a dieťa sa v centrálnom registri poistencov nenachádza. Zdôraznil, že oprávnená osoba musí súčasne spĺňať podmienku trvalého pobytu a bydliska na území Slovenskej republiky. Bydlisko pre účely tohto zákona je miesto, kde má oprávnená osoba a dieťa sústredené najdôležitejšie záujmy na základe objektívnych kritérií (napr. dĺžka pobytu, výkon zárobkovej činnosti, povinné verejné zdravotné poistenie, poskytovanie zdravotnej starostlivosti a bývanie s rodinou). Mal za to, že z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že najdôležitejšie záujmy oprávnenej osoby na základe objektívnych kritérií ustanovených zákonom sú sústredené v Českej republike, a preto oprávnená osoba nespĺňa podmienky na vznik nároku na príspevok pri narodení dieťaťa. Dodal, že evidencia trvalého pobytu (ako štatistický údaj evidencie obyvateľstva) oprávnenej osoby na území Slovenskej republiky nepreukazuje bydlisko oprávnenej osoby a dieťaťa na území Slovenskej republiky v zmysle § 3 ods. 1 zákona o príspevku pri narodení dieťaťa. K námietkam oprávnenej osoby týkajúcim sa poskytovania zdravotnej starostlivosti uviedol, že poskytovanie zdravotnej starostlivosti podlieha koordináčnym predpisom sociálneho zabezpečenia Európskej únie, v zmysle ktorých má oprávnená osoba a dieťa nárok na poskytovanie zdravotnej starostlivosti na Slovensku, avšak výdavky spojené s poskytnutou zdravotnou starostlivosťou si poskytovateľ refunduje od štátu poistenia. Konštatoval, že oprávnená osoba nie je povinne verejne zdravotne poistená na území Slovenskej republiky.

II. Konanie na správnom súde

3. Správny súd v napadnutom rozsudku poukázal na to, že z dôvodu, že žalobkyňa nespĺnila podmienku bydliska na území Slovenskej republiky, jej žiadosti o príspevok pri narodení dieťaťa nebolo vyhovené. Mal za to, že otázku bydliska žalobkyne žalovaný posúdil v zásade správne, vychádzajúc z obsahu administratívneho spisu. Zdôraznil, že bolo opomenuté, že sa jedná o koordinovanú dávku, ktorá patrí do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, pretože ide o rodinnú dávku. Poukázal pritom na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zaujatý v rozsudkoch sp. zn. 7Sžso/4/2016 zo 14. 12. 2017 a 7Sžsk/58/2020 z 25. 11. 2020, v zmysle ktorého „základným účelom koordinácie v oblasti rodinných dávok nie je určenie, ktorý štát je výlučne príslušným, ale stanovenie prednosti v prípade súbehu dávok vo viacerých členských štátoch. Predmetné nariadenie v Kapitole č. 8 pripúšťa, že osoba má nárok na rodinné dávky tak podľa miesta svojho pobytu, tak aj podľa miesta, ktoré členský štát považuje za bydlisko oprávnenej osoby, pričom účelom koordinácie je stanoviť pravidlá prednosti v prípade súbehu dávok poskytovaných z rovnakého dôvodu (článok 68 nariadenia)“. Žalovanému vytkol, že sa nezaoberal skutočnosťou, či príslušná inštitúcia krajiny, v ktorej sa dieťa narodilo, vyplatila príspevok pri narodení dieťaťa, prípadne inú dávku podobného druhu, čo vzhľadom na povinnosť správneho orgánu zistiť riadne a úplne skutočný stav veci možno hodnotiť ako nedostatočné zistenie skutočného stavu veci (§ 3 ods. 5, § 32 ods. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v spojení s § 12 zákona o príspevku pri narodení dieťaťa). Dospel tak k záveru, že bude potrebné jednoznačne zistiť, aké konkrétne dávky sú/boli zo strany Českej republiky poskytované žalobkyňi, prípadne na aké konkrétne dávky tam má žalobkyňa nárok v súvislosti s pôrodom dieťaťa, a ak tento typ dávky sa v Českej republike nevypláca, bude potrebné zo strany

slovenských orgánov predmetnú dávku žalobkyni priznať/vyplatiť. Nie je totiž možné (a nie je to ani účelom Európskej únie a princípov, na ktorých je založená), aby fyzická osoba bola ukrátená na rodinnej dávke len z toho dôvodu, že využila jednu zo základných slobôd tvoriacich samotný zmysel Európskej únie - voľný pohyb osôb, a tak zostala bez dávky, i keď podmienky na jej priznanie spĺňa a jedinou prekážkou jej priznania je len nesplnenie podmienky bydliska podľa vnútroštátnych právnych predpisov toho štátu, v ktorom si o uvedenú rodinnú dávku požiadala. Ohľadom záveru žalovaného, že žalobkyňa pre dieťa neuzatvorila dohodu o poskytovaní všeobecnej ambulantnej starostlivosti na území Slovenskej republiky, resp. nepreukázala uzavretie tejto dohody, správny súd uviedol, že túto skutočnosť žalovaný spomína v napadnutom rozhodnutí, ako aj vo vyjadrení k žalobe, avšak dôvodom nevyhovenia žiadosti žalobkyne bolo nesplnenie podmienky podľa § 3 ods. 1 zákona o príspevku pri narodení dieťaťa. Napadnuté rozhodnutie žalovaného z vyššie uvedených dôvodov správny súd zrušil podľa § 191 ods. 1 písm. e) Správneho súdneho poriadku (ďalej „SSP“) v spojení s § 199 ods. 3 SSP a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Zrušil tiež rozhodnutie orgánu verejnej správy nižšieho stupňa, nakoľko trpí rovnakými vadami.

III. Kasačná sťažnosť a vyjadrenie k nej

4. Proti tomuto rozsudku podal kasačnú sťažnosť žalovaný. Namietal právne posúdenie veci správnym súdom podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP. Poukázal na definíciu bydliska podľa zákona o príspevku pri narodení dieťaťa, na ustanovenie § 2 ods. 4 vymedzujúce situácie, ktoré charakterizujú pojem bydliska, a tiež na ustanovenie § 11 ods. 1 písm. c) zákona o príspevku pri narodení dieťaťa, ktorým mu bola uložená povinnosť zisťovať bydlisko oprávnenej osoby a dieťaťa. Žalobkyňa pre vznik nároku na príspevok musí súčasne spĺňať podmienku trvalého pobytu a bydliska na území Slovenskej republiky. Skutočnosť, že žalobkyňa pravidelne navštevuje Slovenskú republiku, bola pre účely posúdenia nároku na príspevok irelevantná a nemala vplyv na výsledok rozhodnutia vo veci samej. Zdôraznil, že štátna sociálna dávka - príspevok pri narodení dieťaťa nepodlieha koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia podľa čl. 1 písm. z) nariadenia č. 883/2004 a nemôže sa exportovať. Vypláca sa výlučne podľa národnej legislatívy. Podľa čl. 1 písm. z) nariadenia č. 883/2004 rodinná dávka znamená všetky vecné alebo peňažné dávky, ktoré sú určené na pokrytie rodinných výdavkov, okrem preddavkov na výživné a osobitné prídavky pri narodení dieťaťa a osvojení dieťaťa, ako sú uvedené v prílohe č. 1. Na žalobkyňu sa vzťahuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 492/2011 o slobode pohybu pracovníkov v rámci Únie, pretože vykonáva zárobkovú činnosť v Českej republike. V zmysle čl. 7 uvedeného nariadenia požíva rovnaké sociálne a daňové výhody ako český zamestnanec. Česká republika vypláca charakterovo podobnú dávku ako slovenský príspevok pri narodení dieťaťa. V zmysle uvedeného nariadenia by tak žalobkyni po splnení podmienok českej legislatívy vznikol nárok na obdobný príspevok, teda pôrodné (čes. porodné). Žalovaný tiež poukázal na to, že poskytovanie zdravotnej starostlivosti podlieha koordináčnym predpisom sociálneho zabezpečenia Európskej únie. Žalobkyňa a dieťa majú v zmysle koordináčnych predpisov nárok na poskytovanie zdravotnej starostlivosti na Slovensku, avšak výdavky spojené s poskytnutou zdravotnou starostlivosťou si poskytovateľ refunduje od štátu poistenia, v tomto prípade Českej republiky. Skonštatoval, že žalobkyňa nie je povinne verejne zdravotne poistená na území Slovenskej republiky. Uviedol, že správny orgán pri posudzovaní, či oprávnená osoba spĺňa alebo nespĺňa zákonom ustanovené podmienky nároku na príspevok, posudzuje žiadosť o príspevok pri narodení dieťaťa komplexne, na základe žiadosti a ďalších dokumentov. Nie je možné, aby správny orgán vo veci rozhodoval o podmienkach nároku jednotlivo. Mal za to, že správne zistil skutkový stav, správne zhodnotil vykonané dôkazy a správne použil hmotnoprávne predpisy. Žalobkyni nárok nevznikol z dôvodu nesplnenia podmienky nároku ustanovenej v § 3 ods. 1 zákona o príspevku pri narodení dieťaťa, a tou je trvalý pobyt a bydlisko oprávnenej osoby na území Slovenskej republiky. Navrhol preto, aby kasačný súd rozsudok správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalobkyňa navrhla kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

IV. Dôvody postúpenia veci veľkému senátu

6. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná včas, oprávnenou osobou a je prípustná a po oboznámení sa so súdnym a administratívnym spisom pristúpil k posudzovaniu vecnej dôvodnosti podanej kasačnej sťažnosti, ktorej dôvodmi nebol viazaný (§ 453 ods. 2 SSP), a preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu.

7. Predmetom kasačného konania je posúdenie správnosti rozsudku správneho súdu, ktorým bolo rozhodnutie žalovanej, ktorým potvrdila prvostupňové rozhodnutie o nepriznaní príspevku pri

narodení dieťaťa z dôvodu nesplnenia podmienky bydliska na území Slovenskej republiky. Žalobkyňa tvrdila, že jej bydliskom (i bydliskom dieťaťa), a nie len miestom trvalého pobytu evidenčného charakteru, je U., Y. I. Správny súd považoval otázku bydliska žalobkyne za posúdenú správne. Dôvod zakladajúci zrušenia rozhodnutia žalovaného však vzhliadol v opomenutí tej skutočnosti, že príspevok pri narodení dieťaťa je koordinovanou dávkou patriacou do rozsahu pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, pretože ide o rodinnú dávku, a tento záver žalovaný namietal.

8. Konajúci senát po preskúmaní veci v kontexte námietky uplatnenej žalovaným v kasačnej sťažnosti dospel k záveru, že posúdenie charakteru príspevku pri narodení dieťaťa z toho hľadiska, či je alebo nie je koordinovanou dávkou, predstavuje predbežnú otázku, ktorá je rozhodná pre posúdenie danej veci. Z odôvodnenia rozhodnutia správneho súdu vyplýva, že svoj záver o tom, že príspevok pri narodení dieťaťa je dávkou koordinovanou, založil aj na argumentácii uvedenej v rozhodnutiach najvyššieho súdu vo veciach sp. zn. 7Sžso/4/2016 zo 14. 12. 2017 a 7Sžsk/58/2020 z 25. 11. 2020. V oboch týchto právnych veciach dospel kasačný súd k záveru, že príspevok pri narodení dieťaťa je dávkou sociálneho zabezpečenia patriacou do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004, pretože je príjmom priznávaná bez akéhokoľvek individuálneho a diskrečného posúdenia osobných potrieb na základe zákonom stanovenej situácie a vzťahuje sa na jedno z rizík výslovne vymenovaných v článku 3 ods. 1 tohto nariadenia.

9. Senát kasačného súdu sa stotožňuje s názorom, že príspevok pri narodení dieťaťa je svojim charakterom rodinnou dávkou, ktorá by potenciálne spadala pod definíciu rodinnej dávky na účely nariadenia č. 883/2004 definovanej v čl. 1 písm. z) ako vecnej alebo peňažnej dávky určenej na pokrytie rodinných výdajov. Z uvedenej charakteristiky sú však vyňaté preddavky na výživné a osobitné prídavky pri narodení dieťaťa a osvojení dieťaťa uvedené v prílohe I.

10. Senát kasačného súdu má za to, že kasačný súd vo veciach sp. zn. 7Sžso/4/2016 a 7Sžsk/58/2020 vychádzal z doslovného gramatického znenia článku 1 písm. z) nariadenia č. 883/2004 uvádzajúceho, že „rodinná dávka“ znamená všetky vecné alebo peňažné dávky, ktoré sú určené na pokrytie rodinných výdajov, okrem preddavkov na výživné a osobitné prídavky pri narodení dieťaťa a osvojení dieťaťa, ako sú uvedené v prílohe I.

11. Senát kasačného súdu však zastáva názor, že príloha č. I, na ktorú predmetné ustanovenie odkazuje, definuje výnimky, t. j. dávky, o ktorých sa členské štáty vyjadrili, že ich žiadajú vyňať spod vecnej pôsobnosti koordinačného nariadenia a to napriek ich charakteru rodinnej dávky. Presné jazykové znenie čl. 1 písm. z) nariadenia č. 883/2004 uvedené v slovenskom jazyku tak obsahuje chyby gramatického charakteru, ktoré unikli štandardnej jazykovej korektúre, keď slovné spojenie „a osobitné výdavky“ bolo nesprávne uvedené v nominatíve množného čísla a nebolo správne vyskloňované v genitíve množného čísla, teda „a osobitných výdavkov“. V tom, že ide o gramatickú nesprávnosť, utvrdzuje senát kasačného súdu okolnosť, že publikované jazykové znenie predmetného článku by pri doslovnom gramatickom výklade nesledovalo zamýšľaný cieľ/zámer spočívajúci v tom, aby práve v prílohe I členské štáty uviedli dávky vylúčené z vecnej pôsobnosti koordinačného nariadenia (a nie výpočet osobitných prídavkov pri narodení a osvojení dieťaťa).

12. K tomuto názoru dospel senát kasačného súdu porovnaním viacerých jazykových znení predmetného článku, a to českého, nemeckého a poľského znenia, výklad ktorých svedčí vyššie uvedenej úvahe. Príslušnú pádovú väzbu v týchto jazykových verziách medzi slovami „okrem“, resp. „s výnimkou“ a „osobitných prídavkov“ zvýraznil kasačný súd.

13. Podľa českej jazykovej verzie článku 1 písm. z) uvedeného nariadenia Pro účely tohoto nařízení se: „rodinnou dávkou“ rozumí všechny věcné nebo peněžité dávky určené k vyrovnání rodinných výdajů, s výjimkou záloh na výživné a zvláštních dávek při narození dítěte a při osvojení dítěte uvedených v příloze I.

Podľa nemeckej jazykovej verzie článku 1 písm. z) uvedeného nariadenia Für die Zwecke dieser Verordnung bezeichnet der Ausdruck: „Familienleistungen“ alle Sach- oder Geldleistungen zum Ausgleich von Familienlasten, mit Ausnahme von Unterhaltsvorschüssen und besonderen Geburts- und Adoptionsbeihilfen nach Anhang I.

Podľa poľskej jazykovej verzie článku 1 písm. z) uvedeného nariadenia Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia: określenie „świadczenie rodzinne” oznacza wszelkie świadczenia rzeczowe lub pieniężne, które mają odpowiadać wydatkom rodziny, z wyłączeniem zaliczek z tytułu świadczeń alimentacyjnych oraz specjalnych świadczeń porodowych i świadczeń adopcyjnych wspomnianych w załączniku I.

14. Z vyššie uvedených právnych dôvodov dospel kasačný súd k záveru, že pokiaľ z prílohy I nariadenia č. 883/2004 vyplýva, že Slovenská republika označila ako dávky vyňaté z vecnej pôsobnosti koordináčného nariadenia a) príspevok pri narodení dieťaťa a b) príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa (pozn.: ako samostatná dávka bol zrušený zákonom č. 383/2013 Z. z. a bol zlúčený do jednej dávky), nemožno príspevok pri narodení dieťaťa považovať za koordinovanú dávku sociálneho zabezpečenia. Keďže tento záver je opačný ako záver, ktorý zaujal kasačný súd v rozhodnutiach sp. zn. 7Sžso/4/2016 zo 14. 12. 2017 a 7Sžsk/58/2020 z 25. 11. 2020 a od ktorého sa senát kasačného súdu v tu prejednávanej veci mieni predbežne odkloniť, konštatuje splnenie podmienky podľa § 22 ods. 1 písm. a) SSP na predloženie veci veľkému senátu.

15. Podľa § 22 ods. 1 písm. a) SSP najvyšší správny súd koná a rozhoduje o kasačných sťažnostiach vo veľkom senáte zloženom z predsedu senátu a šiestich sudcov, ak senát najvyššieho správneho súdu dospel pri svojom rozhodovaní k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí najvyššieho správneho súdu, a vec uznesením postúpil na rozhodnutie veľkému senátu.

16. Senát kasačného súdu navrhuje, aby veľký senát podľa § 466 ods. 5 písm. b) SSP rozhodol uznesením len o odpovedi na nastolenú právnu otázku obsiahnutú v odseku 11 a 14 tohto odôvodnenia.

17. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.